

Briuselis, 2025 m. gruodžio 15 d.
(OR. en)

16829/25

COJUR 99
COMAR 53
JUR 851

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 16719/25

Dalykas: Europos Sąjungos ir jos valstybių narių deklaracija dėl visapusiško naudojimosi tarptautinės jūrų teisės sistema, kiek tai susiję su šešėlinio laivyno keliamomis grėsmėmis ir ypatingos svarbos povandeninės infrastruktūros apsauga

Delegacijoms priede pateikiama Europos Sąjungos ir jos valstybių narių deklaracija dėl visapusiško naudojimosi tarptautinės jūrų teisės sistema, kiek tai susiję su šešėlinio laivyno keliamomis grėsmėmis ir ypatingos svarbos povandeninės infrastruktūros apsauga, patvirtinta 2025 m. gruodžio 15 d. Užsienio reikalų tarybos posėdyje.

**EUROPOS SĄJUNGOS IR JOS VALSTYBIŲ NARIŲ DEKLARACIJA DĖL
VISAPUSIŠKO NAUDOJIMOSI TARPTAUTINĖS JŪRŲ TEISĖS SISTEMA, KIEK TAI
SUSIJĘ SU ŠEŠĖLINIO LAIVYNO KELIAMOMIS GRĖSMĖMIS IR YPATINGOS
SVARBOS POVANDENINĖS INFRASTRUKTŪROS APSAUGA**

EUROPOS SĄJUNGA IR JOS VALSTYBĖS NARĖS,

PRIMINDAMOS 2023 m. spalio 24 d. Europos Sąjungos jūrų saugumo strategijoje išdėstytą teiginį, kad „atsižvelgiant į [...] grėsmes ypatingos svarbos jūrų infrastruktūrai ir neteisėtoms bei nepateisinamos Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą padariniams, ES, kaip tarptautinio saugumo užtikrintojai, turi imtis daugiau veiksmų.“ 2025 m. birželio 5 d. Europos Komisijos priimtame Europos vandenynų pakte taip pat primenama, kad „kyla grėsmė ypatingos svarbos jūrų infrastruktūrai“;

PAŽYMĖDAMOS, kad grėsmės ypatingos svarbos povandeninei infrastruktūrai kyla ne tik dėl šešėlinio laivyno;

PAŽYMĖDAMOS, kad Tarptautinė jūrų organizacija (IMO) savo 2023 m. gruodžio 6 d. Rezoliucijoje A.1192 (33) paragino valstybes nares ir visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus skatinti veiksmus, kuriais siekiama užkirsti kelią „tamsiojo laivyno“ arba „šešėlinio laivyno“ neteisėtoms operacijoms jūrų sektoriuje. Toje rezoliucijoje IMO asamblėja su susirūpinimu atkreipė dėmesį į informaciją apie tuos laivus, kurie vykdo neteisėtas operacijas sankcijų apėjimo tikslu arba dalyvauja kitoje neteisėtoje veikloje;

PABRĖŽDAMOS, kad Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja savo 2024 m. gruodžio 12 d. rezoliucijoje 79/144 pripažino, kad jūriniai kabeliai ir vamzdynai yra gyvybiškai svarbūs pasaulio ekonomikai ir visų valstybių nacionaliniam saugumui, suprantant, kad šie kabeliai ir vamzdynai gali būti tyčia ir atsitiktinai sugadinti, ir paragino valstybes imtis priemonių povandeniniams kabeliams ir vamzdynams apsaugoti ir visapusiškai spręsti su šiais kabeliais ir vamzdynais susijusius klausimus pagal tarptautinę teisę, kaip atspindėta 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijoje (UNCLOS);

PRITARDAMOS valstybių raginimui, pareikštam 2025 m. gegužės 20 d., pirmininkaujant Graikijai, JT Saugumo Taryboje surengtuose atviruose debatuose dėl jūrų saugumo, geriau užtikrinti esamą tarptautinę teisinę apsaugą, visų pirma ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, pavyzdžiui, jūrinių kabelių ir vamzdynų apsaugą;

PRIMINDAMOS, kad be veiksmų, kurių imamasi Jungtinėse Tautose ir IMO, tas grėsmes padeda šalinti ir kitos darbo kryptys. Prieš parengiant 2025 m. sausio 14 d. Baltijos jūros NATO sąjungininkų aukščiausiojo lygio susitikimo bendrą pareiškimą buvo nustatytos rizikos, kylančios ypatingos svarbos povandeninei infrastruktūrai, mažinimo ir šešėlinio laivyno keliamų iššūkių įveikimo galimybės. 2025 m. gegužės 16 d. ES ir dešimt Europos valstybių susitarė dėl susitarimo memorandumo dėl ypatingos svarbos povandeninės infrastruktūros Baltijos jūroje apsaugos. 2025 m. kovo 14 d. G7 užsienio reikalų ministrai paskelbė Deklaraciją dėl jūrų saugumo ir klestėjimo: vykdomas darbas siekiant apsaugoti ypatingos svarbos povandeninę infrastruktūrą ir įsteigta Šešėlinio laivyno darbo grupė;

PAŽYMĖDAMOS, kad 2024 m. gruodžio 19 d. Europos Vadovų Taryba priėmė išvadas, kuriose palankiai vertinamos priemonės, nukreiptos prieš šešėlinį laivyną, ir kad 2025 m. birželio 26 d. ir spalio 23 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimuose valstybės narės paragino imtis papildomų priemonių šiuo atžvilgiu. 2025 m. birželio 6 d. Europos Sąjungos Taryba priėmė išvadas dėl patikimo ir atsparaus junglumo, kuriose pabrėžė, kad reikia skubiai teikti visapusišką paramą jūrinių kabelių infrastruktūrai, kaip nurodyta ES veiksmų plane dėl kabelių saugumo;

PRIMINDAMOS, kad 2025 m. vasario 21 d. Europos Komisija ir Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai paskelbė ES veiksmų planą dėl kabelių saugumo. Šiame veiksmų plane nurodyta, kad ES ir jos valstybės narės, dirbdamos išvien su IMO, turėtų pasiekti bendrą atitinkamų tarptautinės jūrų teisės nuostatų supratimą, kad valstybės narės, kaip pakrantės ir vėliavos valstybės, galėtų veiksmingiau apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūrą ir imtis veiksmų prieš atviroje jūroje veikiančią šešėlinį laivyną ir bet kokius dominančius laivus. Konkrečiai, turėtų būti atidžiai įvertinta Europos Sąjungai riziką keliančių laivų sulaikymo ir patikrinimo teisinė sistema, visapusiškai laikantis UNCLOS. Šiame veiksmų plane taip pat siūloma, kad daugiašalio lygmens darbo metu taip pat būtų galima apsvarstyti, kaip iki galo pasinaudoti visais galimais veiksmais pagal tarptautinę jūrų teisę, siekiant padidinti jūrinių kabelių infrastruktūros apsaugą, taip pat propaguoti standartus ir geriausią praktiką;

PRIMINDAMOS, kad 2025 m. gegužės 6 d. Europos Komisija paskelbė Energijos importo iš Rusijos nutraukimo veiksnių gaires, kuriose nurodyta, kokiais veiksmais numatoma spręsti naftai taikomų ES sankcijų apėjimo naudojant šesėlinius laivynus problemą;

PRIMINDAMOS, kad UNCLOS, kaip nurodyta jos preambulėje, prisideda prie taikos, saugumo, bendradarbiavimo bei draugiškų santykių su visomis valstybėmis stiprinimo vadovaujantis teisingumo ir lygių teisių principais bei skatina visų pasaulio tautų ekonomikos ir socialinę pažangą laikantis Jungtinių Tautų tikslų ir principų, išdėstytų šios organizacijos Chartijoje;

PABRĖŽDAMOS, kad atvirosios jūros laisvėmis, įskaitant laivybos laisvę, turi būti naudojamos deramai atsižvelgiant į kitų valstybių interesus ir kad visos valstybės, įskaitant vėliavos valstybes, turi sąžiningai vykdyti pagal UNCLOS prisiimtus įsipareigojimus ir savo teisėmis, jurisdikcija bei laisvėmis, pripažįstamomis šioje Konvencijoje, naudotis taip, kad tai nebūtų piktnaudžiavimas teisėmis;

PABRĖŽDAMOS, kad ES ir jos valstybėms narėms reikia mažinti riziką, susijusią su šesėliniu laivynu ir ypatingos svarbos povandenine infrastruktūra, ir šiame kontekste pažymėdamos, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 5 dalį Sąjunga prisideda „prie griežto tarptautinės teisės, įskaitant Jungtinių Tautų Chartijos principus, laikymosi ir jos plėtojimo“;

PAREIŠKIA IR DAR KARTĄ PATVIRTINA:

1. tvirtą įsipareigojimą laikytis UNCLOS, kuria nustatyta teisinė sistema, pagal kurią turi būti vykdoma visa veikla jūrose ir vandenynuose, kuri yra strateginės svarbos priemonė, nes ja grindžiami nacionaliniai, regioniniai ir pasauliniai veiksmai ir bendradarbiavimas jūrų sektoriuje, ir kurios visuotinis bei vienijamasis pobūdis ir vientisumas turi būti išsaugoti;
2. kad šesėlinio laivyno ir galbūt kitų rūšių pavojingos laivybos praktikos keliama rizika, įskaitant galimą žalą aplinkai, taip pat rizika laivybos saugai ir saugumui, tarptautinės jūrų prekybos vientisumui, ypatingos svarbos povandeninei infrastruktūrai, įskaitant jūrinius kabelius ir vamzdynus, laivuose dirbančių jūrininkų gyvybei ir sveikatai, tarptautinių jūrų taisyklių ir standartų laikymuisi kyla visose jūrose ir vandenynuose ir teisės požiūriu turi būti vertinama kaip visuma, kadangi ta rizika priskiriama UNCLOS preambulės trečioje nuostatoje minimoms jūrų erdvės problemoms;

3. kad jokios nacionalinės priklausomybės neturintys laivai, įskaitant šešėlinio laivyno laivus, kelia ypatingą riziką. Jokios nacionalinės priklausomybės neturintys laivai vykdo veiklą ne pagal UNCLOS nustatytą vėliavos valstybės jurisdikciją. Jie neturi teisės naudotis nei atvirosios jūros laisvėmis, įskaitant laivybos laisvę, nei tokiomis teisėmis kaip taikus plaukimas ar tranzitinis plaukimas, nes šios laisvės ir teisės pagal jūrų teisę suteikiamos tik valstybėms. Atvirojoje jūroje nė viena valstybė neturi išimtinės jurisdikcijos jų atžvilgiu. Bet kuri valstybė gali patikrinti laivą atvirojoje jūroje pagal UNCLOS 110 straipsnį ir išskirtinėse ekonominėse zonose (IEZ) pagal jos 58 straipsnio 2 dalį, jei yra pagrįstų priežasčių įtarti, kad laivas neturi nacionalinės priklausomybės. Laive, kuris, kaip nustatyta, neturi nacionalinės priklausomybės, bet kuri valstybė gali imtis tinkamų priemonių laikydamasi tarptautinės teisės ir savo vidaus teisės. Be to, ES valstybės narės pripažįsta, kad bet kuri pakrantės valstybė gali, laikydamasi tarptautinės teisės ir savo vidaus teisės, imtis atitinkamų veiksmų laivų be nacionalinės priklausomybės atžvilgiu, kai jie plaukioja teritorijose, į kurias ji turi suverenias teises arba kurios priklauso jos jurisdikcijai. Teritorinėje jūroje tokiems laivams taikoma visiška ir išimtinė pakrantės valstybės jurisdikcija;
4. kad visos valstybės privalo laikytis savo teisinių įsipareigojimų pagal UNCLOS 113 straipsnį, pagal kuriuos kiekviena iš jų turi priimti būtinus įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriais nustatoma, kad nutraukus ar pažeidus jūrinį kabelį arba vamzdyną, jei tai tyčia ar dėl nusikalstamo neatsargumo padaro laivas, plaukiojantis su jos vėliava, arba asmuo, kuriam galioja jos jurisdikcija, taikoma baudžiamoji atsakomybė, jei tenkinamos sąlygos. Kad ES ir (arba) jos valstybės narės turėtų informuoti vėliavos valstybes, siekdamas, kad pastarosios pagerintų veiksmingą tos nuostatos įgyvendinimą pagal savo vidaus teisę;
5. kad pagal UNCLOS 94 straipsnį kiekviena valstybė turi teisinę pareigą veiksmingai naudotis savo jurisdikcija su jų vėliava plaukiojančių laivų atžvilgiu ir vykdyti jų kontrolę administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais. Šiuo atžvilgiu itin svarbus Tarptautinėje jūrų organizacijoje vykdomas darbas, susijęs su laivų įregistravimo gairių ar geriausios praktikos rengimu;

6. kad pakrantės valstybės gali prašyti laivų, plaukiojančių jų teritorinėje jūroje arba IEZ, pateikti informaciją apie draudimą ir pagal tarptautinę teisę išnagrinės tokią informaciją, pateiktą laivų, kurie įplaukia į vieną iš jų uostų. Jos taip pat gali prašyti, kad pagrindinėse eismo zonose plaukiojantys laivai pateiktų draudimo ir civilinės atsakomybės pažymėjimus pagal atitinkamus tarptautinius susitarimus;
7. kad ES valstybės narės intensyviai pastangas siekdamos užtikrinti, kad laivai laikytųsi savo teisinių pareigų pateikti informaciją. 2025 m. vasario 19 d. Komisijos deleguotojoje direktyvoje (ES) 2025/811, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/59/EB I priedas, laivams, įplaukiantiems į privalomųjų pranešimų iš laivų sistemų zoną, nustatoma pareiga pateikti vieną ar kelis draudimo pažymėjimus, išduotus draudimo teikėjo ir laikomus laive, įrodančius, kad turimas atsakomybės pagal jūrinius reikalavimus draudimas, taip pat civilinės atsakomybės pažymėjimus, išduotus pagal atitinkamus tarptautines konvencijas;
8. kad svarbi priemonė būtų susitarimai su atitinkamomis vėliavos valstybėmis, kuriais užsitikrinamas jų sutikimas dėl iš anksto patvirtintų patikrinimo operacijų jų laivuose atvirojoje jūroje arba ES valstybių narių IEZ. Tokiuose susitarimuose galėtų būti nustatytos bendradarbiavimo su kiekviena atitinkama vėliavos valstybe sąlygos ir tvarka, kiek tai susiję su jos laivais šešėliniame laivyne, vykdančiame neteisėtas operacijas;
9. kad pagal tarptautinę teisę valstybėms leidžiama imtis vykdymo užtikrinimo veiksmų esant įvairiems scenarijams, kurie gali būti susiję su ypatingos svarbos povandeninės infrastruktūros apsauga, įskaitant (bet neapsiribojant) UNCLOS 21, 73, 110, 111, 220 ir 221 straipsnius, taip pat, kai taikytina, 1884 m. Paryžiaus konvencijos dėl povandeninių telegrafo kabelių apsaugos X straipsnį;
10. kad dėl vis didėjančių grėsmių ir povandeninių kabelių bei vamzdynų sunaikinimo ar pažeidimų atvejų, be to, kad imtasi veiksmų, kuriais kovojama su šešėlinio laivyno veikla, kaip nustatyta 7 ir 8 dalyse, valstybėms tapo būtina toliau svarstyti tarptautinės jūrų teisės sistemą siekiant reaguoti į vis didėjančius iššūkius ir stiprinti jūrinių kabelių ir vamzdynų apsaugą pagal UNCLOS;

11. savo ketinimą pradėti plataus masto iniciatyvą, kuria siekiama parengti priemonės, skirtas kovai su grėsmėmis ypatingos svarbos povandeninei infrastruktūrai, įskaitant jūrinių kabelių ir vamzdynų apsaugą. Tos priemonės būtų rengiamos atitinkamuose tinkamuose forumuose, pavyzdžiui, JT organuose arba IMO, priklausomai nuo jų turinio. Tos priemonės gali būti, pavyzdžiui, netoli ypatingos svarbos povandeninės infrastruktūros plaukiojantiems laivams skirtų tarptautinių gero elgesio standartų rinkinys, kuriame būtų nustatyti specialūs principai ir gairės, laivams, plaukiojantiems ypač jautriuose jūrų rajonuose, skirtų taisyklių rinkinys, priemonės, kuriomis jūrinių kabelių ir vamzdynų saugumas būtų stiprinamas gerinant jų apsaugą, atidžiau stebint veiklą netoli jautrių zonų, ir tarptautinę teisę atitinkantys mechanizmai, kuriais būtų siekiama užkirsti kelią elgesiui, keliančiam pavojų tokiai infrastruktūrai, arba kitos UNCLOS atitinkančios priemonės. Tokios priemonės galėtų būti įvairios – nuo teisiškai neprivalomų dokumentų iki naujų privalomų dokumentų.
-